

i Byggefriheden, og jeg skal derfor tillade mig at understøtte Minoritetens Forslag og anbefale, at man stemmer for det.

Brasch: Jeg skal tillade mig at bemærke, at ved Behandlingen af dette Spørgsmaal er der en væsentlig Omstændighed, som de Fleste have overset, den nemlig, at man nok i Reglen kan vente, at Vedkommende, der bygge for sig selv, iagttage det, som de sanitaire Hensyn kræve, men at der gives Mænd, som lade bygge for Leiere, og for dem er det om at gøre paa det mindst mulige Rum at kunne faae Plads for det størst mulige Antal Individer. Det er navnlig denne Styggelse ved Byggeværket, der her bør komme i Betragtning. Med Hensyn til, hvad der af den næstforegaaende Taler blev yttret angaaende det Rum, som en Familie almindeligviis kunde ventes at have til at opholde sig i, da forekommer det mig, at dette ikke blev aldeles correct citeret. Der har nemlig været Tale om, at man kunde vente, at en Familie i Reglen vilde blive henviist til at beboe et Rum af 9 Alen paa den ene og 12 Alen paa den anden Led, altsaa c. 100 □ Alen, og at dette Rum vilde være deelt i 3 forskjellige Afdelinger: Beboelsesleilighed, Soveværelse og Kjøkken; og det blev dernæst anført, at, naar de havde saameget Rum, som her var citeret, vilde det være tilstrækkeligt og stille sig omtrent lige med hvad der fordres i de offentlige Skoler og andre Steder, maaffee endog bedre. Men en saadan Familie vil, vel at mærke, paa visse Tider af Døgnet være henviist til et ganske lille Rum, nemlig Sovekammeret; her maa den opholde sig omtrent den halve Tid, og der vil sandelig ikke være det Dvantage af frisk Luft, som der fordres i Skolerne, der desuden forlades om Natten af de Individer, der benytte dem om Dagen. Det er, troer jeg, navnlig Besparselsessystemet, man her især har for Øie. Men det blev forgangen Dag med Rette anført, at til Boliger af den omhandlede Art vilde de Foranstaltninger, som her omhandles, ikke medføre en forøget Udgift af over 30—40 Rdl. I andre Henseender have vi fundet, at der var en heel Deel at iagttage ved Bygningerne, saafom med Hensyn til Sikkerhed for

Gods og Eiendom; man har villet paabyde Brandgavle og foreskrive disse en Høide af 6 Tommer over Taget, for at Nabøens Eiendom ikke skal præjudiceres. Her forekommer der mig at være et meget væsentligere Moment at tage i Betragtning, det, som blev udhævet igaar, og som jeg atter skal fremhæve, nemlig Hensynet til Sundhedspleien. Denne kræver ubetinget, synes jeg, at en saadan Fordring gjøres som den, der her er under Dmtale. Man siger vel, at det er et Indgreb i den private Ret, at Enhver bør have Lov til at indrette sig, som han vil; men man bør ingenfinde overse, at saadanne uhenigtsmæssigt indrettede Steder kunne være Arnesteder for Under, der ere langt større, end jeg anseer det for at miste sit Gods, og som kunne udbrede sig og stikke langt større Ulempe. Den ærede 4de Landstingsmand for 8de Kred (Mørgaard) udhævede igaar, at ved saadanne Foranstaltninger bliver der altid Mangler, fordi Ureenlighed — ja, jeg troer, han brugte et endnu haardere Udtryk — fandt Sted saavel i Paladserne som i Gytterne. Dette er imidlertid vistnok en Sætning, der ikke her finder sin rette Anvendelse; man kan sige, at Lasten trives ligesaavel i Paladserne som i Gytterne — det kan vistnok ikke nægtes —; men at Ureenlighed skulde trives i det samme Omfang paa begge Steder, maa jeg meget benægte. Jeg har ialtsald den Visshed, at de lokale Forhold forhindre, at de Under afstedkommes paa det ene Sted, som foranlediges paa det andet, ved de Omstændigheder, som her ere under Dmtale. Det er i det Hele taget den Tanke, der fra Minoritetens Side er den meest fremtrædende, at Friheden vel ikke bør være ubegrændset, men bør begrændses saa lidet som muligt, og deri er jeg ganske enig; Principet er fuldkommen rigtigt; men Almeenvellet kræver ogsaa aabenbart, at Staten skrider ind med Foranstaltninger der, hvor Overbevistningen om og Sandsen for det Rette og Nødvendige ikke er tilstrækkelig levende, og dette gjælder i det her omhandlede Forhold. Jeg gjentager, hvad jeg i Begyndelsen af mit Foredrag yttrede, at det er egentlig ikke dem, som bygge Boliger for sig selv, som der her skal tages Foranstalt-